Dezavantajlı Grupların Adalete Erişiminin Güçlendirilmesi Projesi

HUKUK OKURYAZARLIĞI EĞİTİMİ

25 – 26 Aralık 2021

Mardin

İçindekiler

Katılımcılar 2
KATILIMCI ANALİZİ 3
Katılımcılar hangi alanlarda çalışıyor? 3
Katılımcılar adalete erişim kapsamında hangi faaliyetleri yürütüyor? 3
Katılımcılara göre adalete erişimin önündeki engeller neler? 4
Katılımcılar bireysel başvuruları değerlendirirken uzman desteği alıyor mu? 4
Kendi ifadeleriyle katılımcılar eğitimden ne bekliyor? 4
Özetle 5
TOPLANTI NOTLARI 6
25 Aralık 2021 Cumartesi 6
1. Oturum: Adalete Erişim Kapsamında Deneyim Paylaşımı 6
2. Oturum: Ulusal ve Uluslararası Hukuk Kapsamında Adalete Erişim Kavramı 8
3. Oturum: Ulusal Hak Arama Mekanizmaları 13
26 Aralık 2021 Pazar 14
1. Oturum: Uluslararası Hak Arama Mekanizmaları 14
2. Oturum: Hangi Mekanizma Ne Zaman Kullanılır? 16
SONUÇ 19

Katılımcılar

Adil Yargılanma Hakkına Erişim Derneği	Adana
Dayanışmanın Kadın Hali Derneği	Diyarbakır
Dicle Görme Engelliler Derneği	Diyarbakır
Eğitim-Sen Mardin Şubesi	Mardin
Engelli Kadın Derneği	Ankara
Engelsiz Bileşenler Federasyonu	Diyarbakır
Eşit Haklar için İzleme Derneği	İstanbul
Göç ve İnsani Yardım Vakfı	Diyarbakır
Hayata Destek Derneği	Mardin
İnsan Hakları Derneği Batman Şubesi	Batman
İnsan Hakları Derneği Hakkâri Şubesi	Hakkâri
İnsan Hakları Derneği Mardin Şubesi	Mardin
İşitme Engelliler ve Aileleri Derneği	İstanbul
Lider Kadın Derneği	Mardin
Mezopotamya Göç İzleme ve Araştırma Derneği	Diyarbakır
Önce Çocuklar ve Kadınlar Derneği	Antalya
Pir Sultan Abdal Kültür Derneği ve Cemevi Diyarbakır Şubesi	Diyarbakır
Roman Hakları Derneği	Ankara
SOHRAM-DER	Diyarbakır
Van Barosu	Van
Yaşam Bellek Özgürlük	Eskişehir

Eğitmen: Revşan Deniz Çobanoğlu

KATILIMCI ANALİZİ

Kayıt formunda katılımcılarımıza STÖ'lerin kapasitesi, mevcut kapasitelerine dair değerlendirmeleri, adalete erişime dair düşünceleri, hâlihazırda kurdukları işbirlikleri ve dâhil oldukları ağlar, uzman desteği ve eğitimden beklentilerine dair sorular yönelttik.

Katılımcılar hangi alanlarda çalışıyor?

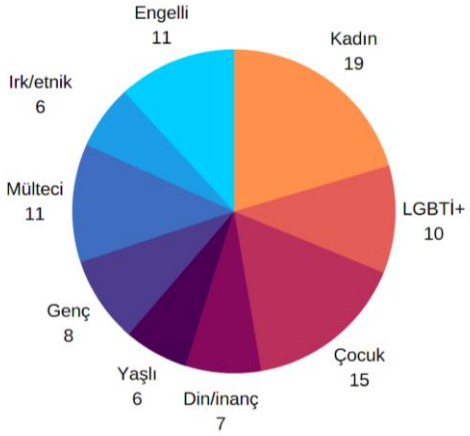

Katılımcı derneklerin hedef grupları en çok çalışılandan en aza doğru kadın, çocuk, mülteci – sığınmacı – göçmen, engelli, LGBTİ+, genç, din- inanç, yaşlı, ırk – etnik gruplar olarak sıralanıyor.

Katılımcılar adalete erişim kapsamında hangi faaliyetleri yürütüyor?

Katılımcı STÖ'ler adalete eşit erişimin önündeki engellerle mücadele etmek için en çok diğer STÖ'lerle dayanışma yolunu izliyor. Bunu barolar ve benzer hukuk kurumlarıyla işbirliği kurma takip ediyor.

Katılımcıların büyük çoğunluğunun dava izlediğini, başvuruculara hukuki destek sağladığını ve başvuru yaptırıp takip ettiklerini görüyoruz. Hukuki destek veremediği halde hukuki bilgilendirme için başvuruculara yardımcı olan örgüt sayısı umut verici.

TİHEK ve KDK gibi görece az bilinen ulusal eşitlik kurumlarına başvuran birkaç örgüt var. Bunu katılımcılar arasında ulusal düzeyde çalışan, on yıllardır hukuk mücadelesinin içinde olan ve profesyonel hukukçu istihdam eden derneklerin katılımıyla açıklayabiliriz.

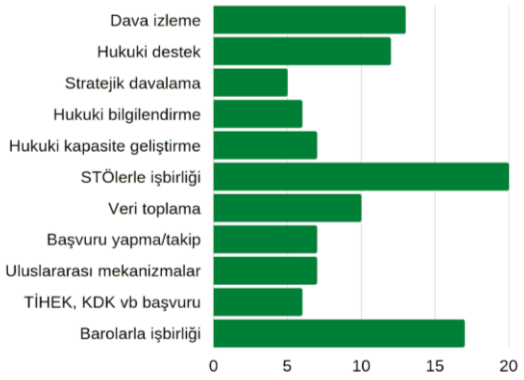

Stratejik davalama ve uluslararası mekanizmalara başvuru da aynı şekilde kapasitesini geliştirmeye en az ihtiyaç duyduğunu ifade eden dernekler tarafından izlenen hukuki yollar olarak karşımıza çıkıyor.

Bununla beraber, eğitimimize katılan örgütlerin çoğu kendi kurumsal kapasitelerini de hukuk ve adalete erişim bağlamında geliştirmeye talip.

Adalete erişim bağlamında veri toplama, medya izleme, eğitim ve atölyeler düzenleme yahut bu minvaldeki etkinliklere katılma neredeyse tüm örgütler tarafından ihtiyaç olarak belirtilmiş.

Katılımcı örgütlerin %70'ine gönüllü

avukatlar destek verirken, sadece 4'ünün tam zamanlı ve 2'sinin yarı zamanlı çalışan avukatı var.

Katılımcılara göre adalete erişimin önündeki engeller neler?

Katılımcıların yaklaşık yüzde 70'i dava harç ve masrafları ile uzun yargı süreçlerinin adalete erişimin önündeki en önemli engel olduğunda hemfikir.

İkinci ortak görüş ise mahkemelerde tercüman eksikliği: Katılımcıların yarısı anadil ve işaret dili çevirisine ihtiyaç duyulduğunu düşünüyor. Adli mekânların fiziksel erişilebilirliği de bir diğer sorun alanı.

Yargı ve demokrasiye ilişkin sorunlar da işaret ediliyor. Katılımcıların yarısından fazlası yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı, dosyalardaki gizlilik kararları, hukuka aykırı delillere başvurulması gibi sorunlar yaşadıklarını veya tanıklık ettiklerini ifade ediyorlar.

Soru formumuzda seçenek olarak belirtmediğimiz iki konuya ise katılımcılar tarafından dikkatimiz çekildi: Yargılamadaki hiyerarşi ve hâkimlerin bilgi/kapasite yetersizliği. Katılımcılarımızın belirttiği üzere, usullerin bilinmemesi, mevzuata hâkim olunmaması, savcıların tecrübe eksikliği, meslek içi hiyerarşik kodlar gibi durumlar da adil yargılama ve adalete erişimin önünde engel teşkil ediyor.

Katılımcılar bireysel başvuruları değerlendirirken uzman desteği alıyor mu?

Katılımcıların çoğu uzman desteği almıyor. Bunun sebebi örgüt içinde gönüllülerin, üyelerin ve çalışanların ihtiyaç duyulan alanlarda uzmanlaşması olduğu gibi maddi yetersizlikten de kaynaklandığı durumlar söz konusu.

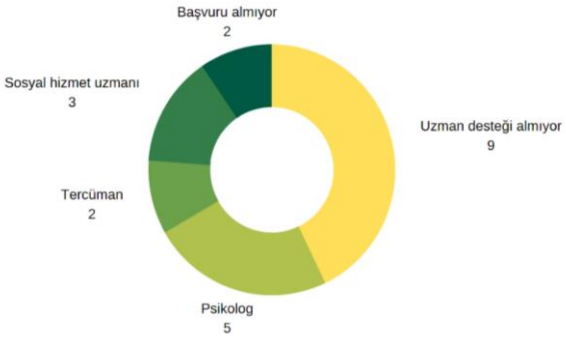

Uzman desteği almayan örgütleri kapasite değerlendirme etkenini hesaba katarak analiz ettiğimizde diğer kurumlarla işbirliği yapmak ve kurum çalışanlarının belli alanlarda eğitim alması ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi için daha güçlü bir talep yükselttikleri görülüyor.

Tüm katılımcıların %80'i kurumlarını hukuki destek anlamında geliştirmek istiyor. Bu alanı %72 ile izleme ve raporlama takip ederken, diğer kurumlarla işbirliği zemini yaratmak yönünde de bir istek var.

Yanı sıra, katılımcıların yarısı kurum çalışanlarının adalete erişim alanında eğitim verebilmesini istiyor.

Kendi ifadeleriyle katılımcılar eğitimden ne bekliyor?

"İki yıldır cinsel şiddet ve saldırı ile eğitimleri gerçekleştiriyoruz bu alanda hem hukuki hem

psikolojik destek mekanizmaları hakkında yeterli bilgiye ve donanıma sahip değiliz. Bu noktada gönüllü psikolog ve gönüllü avukatlarla ilerliyoruz. Dernek olarak destek mekanizmalarına erişim konusunda güçlenmeye ihtiyacımız var (…)"

"STÖ çalışanı olarak haklara erişim ve savunmada **eksiksiz savunucu** olarak bulunabilme."

"Son 1 yıldır özellikle mülteci kadın ve çocuklarla çalışmaya başladık. Yürüttüğümüz projelerde bu grubun neredeyse her alanda olduğu gibi adalete erişimi konusunda da yoğun hak ihlalleri yaşadığını fark ettik. İzleme ve raporlama çalışmaları yapmaya başladık. Bu konularda eğitim aldık. Ancak derneğimizde gönüllü hukukçular olması ya da başka STÖ'lerle işbirliği yapmamıza rağmen hukuk alanında temel bilgilere de ihtiyacımız olduğunu gördük. Bu eğitim o nedenle bizim için oldukça önemli ve gerekli."

"Sivil toplum olarak hak temelli mücadele içerisinde savunuculuk faaliyeti yürütebilmemiz için asgari düzeyde hukuk bilgisi edinmek istiyoruz."

"Hukuki destek sağlanması, yararlanıcılarla doğru temelde iletişim kurulması vesaire gibi hukuk okuryazarlığı da sahada hizmet sağlayıcıların farkındalığının yüksek olması gereken bir konu. Bu nedenle bu eğitime katılmak benim için oldukça önemli çünkü daha önce bu konu ile ilgili herhangi bir eğitime katılmadım.

"Uzun süredir eğitimlerin büyük çoğunluğu çevrimiçi gerçekleştiğinden dolayı bu eğitimin oldukça iyi olacağını düşünüyorum."

"Derneğimiz Whatsapp hattına gelen dava açma konusunda bilgi taleplerini daha doğru ve hızlı şekilde yönlendirmek. Mahkemelerin benzer nitelikte olaylarda farklı kararlar vermesi hakkında, özellikle engelli bireylere ilişkin davaların en az 1 yıl gibi uzun sürmesi konusunda baroların neden pasif olduğu hakkında tartışılması. Anayasa mahkemesi ve Avrupa insan hakları mahkemesine başvuru desteği."

"1. Son zamanlarda uluslararası mekanizmaları (özelikle Rule 9.2) kullanmaya başladık. Bu mekanizmaları kullanırken hem terminoloji hem yöntem açısından kendimizi geliştirmek. 2. **Dava izleme vb. çalışmalarımızın çıktılarını hem rapor hem de haber formatında yayınlıyoruz**. Her birinin hedef kitlesine göre daha uygun bir dil oluşturma konusunda kendimizi geliştirmek istiyoruz. 3. Her ne kadar bu yönde bir çabamız olsa da, **farklı "mahalle"lerin sorunlarını daha fazla ve etkin izleyebilmek için bir dil geliştirmeye** ihtiyacımız var."

"En önemli sorun elbette ki uygulamadır. Sözleşmelerin uygulanmadığı sürece kâğıt üzerinde kalmalarının biz avukatların en büyük sorunu olduğunu düşünüyorum. Çalıştığım alanlar bazında değerlendirirsem, mağdur çocuk ve kadınların yaşam şartlarının uygulamacılar tarafından yeterince araştırılmadığını, sözleşmelerin uygulanmasından kaçınıldığını, bireysel başvurular sırasında ise aktarılan olayların devleti koruyucu gözle bakılarak incelendiğini düşünmekteyim."

Özetle

Katılımcılarımız ve temsil ettikleri kurumlar hukuki bilgi ve desteğe ihtiyaç duyduklarını ifade ediyorlar.

Bununla birlikte, sahip oldukları bilgiyi doğru ve etkili kullanmanın yöntemleri konusunda da bir rehberlik bekledikleri ortada.

Neredeyse tüm katılımcılar diğer STÖ'lerle işbirliği kurmalarına rağmen bir verimsizlik ve yetersizlik olduğunu belirtiyorlar.

Toplantı sonrasında uygulanan ölçme – değerlendirme föyünde bu analizi göz önünde tutarak eğitimin çıktılarını değerlendirmek üzere sorular yönelttik. Bu değerlendirmemizi Sonuç bölümünde bulabilirsiniz.

TOPLANTI NOTLARI

İki gün boyunca oturumlarda ifade edilen düşüncelerin ve yürütülen tartışmaların derlendiği toplantı notlarını ilginize sunuyoruz.

25 Aralık 2021 Cumartesi

1. Oturum: Adalete Erişim Kapsamında Deneyim Paylaşımı

Adalete erişim nedir?

Dava açılan an mıdır? Karar hakkaniyetli çıktığında mı gerçekleşir? Karar uygulandığında mı? Yargılama hakkaniyetli yapıldığında mı erişilir adalete, sesini ya da haksızlığı adli mercilere iletebildiğinde mi?

- Zamanında ve hakkaniyetli kararlar
- Cezasızlıkla mücadele
- Yargıya olan güven sorunu

Mekanizmalar aslında sadece mahkemeler değildir. Adalete erişim yalnızca mahkemeleri kapsayan bir kavram değildir.

Kişilerin sonrasında ne olacağını düşünmeden mücadele etme özgürlüğüne sahip olması adalete erişimi tanımlar. Korku ve güven sorunu, hedef gösterilme, hayatın her alanında insanların karşısına sorun olarak çıkması.

Adaletin ekonomik olarak da erişilebilir olması: Sınıfsal bir ayrım hissedilmesi adalete erişimin önündeki engellerden biridir.

Eşitlik yalnızca kanun önünde eşitlik midir? Bu kanunların lafzında böyle düzenlense de kanun önünde eşitlik sağlanmamaktadır. “Eşitlik” kavramı üzerine tartışılması gerekiyor. Biz eşit miyiz? Eşitlik kavramı üzerinden bir ortaklık kurulursa bir paydada buluşulursa aslında adalete erişim çok daha kolay hale gelecek.

En temel haklarınızı kullanabildiğiniz anda adalete erişim gerçekleşir. Adalete erişimde bir sorun görmemiz bile çok büyük bir eksikliğe işaret etmektedir: en temel haklarımızı dahi çeşitli sebeplerden dolayı kullanamamaktayız.

STÖ’ler için adalete erişimde sosyal medya bir güç mü?

Eskişehir (hasta hükümlü) vakası örneği. Aslında sosyal medya kullanımının devamı niteliğinde bir olaydı. TİHEK-ESHİD arasında bir iletişim vardı, rapor sunma, başvuru yapma, görüş bildirme gibi. Mehmet E. Özkan (Diyarbakır) örneğinde de TİHEK daha önce hiç gitmediği Diyarbakır D tipi Cezaevini ziyaret etmişti. Bu da ESHİD iletişimi ile gerçekleşmişti ve akabinde ihlallerde etiketleme ile devam etti. Haberdar etme şeklinde.

Bir şerh olarak düşülebilir: Sosyal medya bazı popüler olaylar üzerinden gücünü kullanıyor. Işık olan tarafa mercek tutuyor ancak gölgedekiler karanlıkta kalmaya devam ediyor. (Kıymetli kurban kavramı devreye girebilir burada) – Hande Kader örneği üzerinden de okunabilir bu durum. İnsan olarak görünmeyen, kimliği kabul edemeyen birinin ölümünün sesini duyuramaması etkilidir.

Sosyal medyada her ne kadar bir bilgi kirliliği olsa da aslında müthiş bir iletişim sağlıyor özellikle işitme engelliler arasında.

Adalete erişim, “toplumsal cinsiyet eşitsizliği” önündeki engellerin kaldırılması ve “adil yargılanma”nın gerçekleşmesi ile gerçekleşir.

Fiziksel erişilebilirlik adalete erişimin en büyük parçalarından biridir. Değişik engeller için uygun hale getirme söz konusu olmadığı gibi engelli bireylerle muhatap olunma şekli, muhatap olanlar vs. de hiçbir şekilde adalete erişim göz önüne alınmadan sistem kurulmuş durumda.

Koruma kararı çıkarılması için gereken prosedür, Braille alfabesi ile ifade alınmaması, işaret dili çevirmeni bulunmaması, engellilerle kurulan iletişimin niteliği, hukuki metinlerin bu bağlamı yok sayması gibi sorunlar dile getirildi.

Birçok şeyin güncellenmesi gerekiyor. Hukuksal metinlerde kullanılan dildeki eski ve anlaşılmaz olması da etkili.

Kolluğun ifade almaması ve bunu kişisel görüşleriyle mağduru hukuka karşı güvensizleştirerek gerçekleştirmesi hali adalete erişimin önündeki engellerden biri.

Gerekçeli kararda başvuru sırasında kullandığınız ulusal uluslararası sözleşmeler, emsal kararlar vb. asla söz konusu edilmiyor. Bu da bir üst kuruma başvuru yapılırken mevcut durumu sıkıntılı bir hale getiriyor. Çünkü başvurucu üst kuruma neleri ne şekilde ileteceğini bilmiyor. Tartışmaya açtığınız konuların görmezden gelinmesi etkiliyor.

Kanun koyucu üzerinde ne kadar etkiliyiz? Ne kadar takip ediyoruz? Kanun koyucuyu ne kadar izliyoruz ve kendi perspektifimizden ne kadar değerlendirmeye alıyoruz? Meclis konusu önemli. Meclisten geçen kanun tekliflerini bütün örgütlerin takip etmesi gerekli.

Karar verici merciinin cesaret edemeyişi. Hâkimlerin, saygınlık ve konum arasında sıkışması. Herkesin bu toplumda baskı altında karar alması, kararların bir gecede insanları işsiz bırakacak duruma sebep olması.

İnsanlar yaşadıklarının haksızlık olduğunu farkında mı? Susmayı neden tercih ediyorlar, bu çok kilit bir nokta aslında. İnsanları cesaretlendirmek onların haklarından haberdar olması ile bağlantılı. Alınan sonuçları emsalleri görmesi de bir sonraki adım aslında. Cesaretlenmesi ve sonuç alındığını görmesi gerekir.

Bir mağduriyet yaşandığında lehimize ya da aleyhimize doğru bir karar verildiğini düşündüğümüz an adalete erişmiş oluruz.

Örneğin çocukların yargılanmasında fail ve mağdurların yan yana getirilmesi büyük bir sorun. Dava sürecinde kalp krizi geçiren bir çocuk örneği yaşandı daha önce.

“Dezavantajlı” kelimesinin üzerine çalışılması da gerekir ve düşünebiliriz. Bu kelime yerine hak gaspına uğramış bireyler kullanılabilir. Bu örnekler çoğaltılabilir. Bu kavramın özneliği ortadan kaldıran bir yönü olduğu ifade edildi. Ötekileştirmeyi yeniden doğurmaya gerek yok aslında. Başkası haline getirmeden de gerçekleştirilebilir ifade etme ve örgütlenme. “Dezavantajlı kılınmış” daha doğru bir kullanım olarak önerildi.

Adalete erişimdeki en büyük sorunlardan biri dil sorunu.

Var olan hakka erişimden ziyade bir uygulama sorunu vardır. Bizim aslında uygulamaya erişim ve uygulamayı kontrol mekanizmamız geri kalan ve işlemeyen taraf belki de. Pratikler bizim gerçeğimizdir. Kendi anadilimizde savunma yapmamız bile engelleniyor. Bu da pratikte adalete erişimin eşitsiz ve “insanı” göz önüne almadan işlediğini ve konuşulduğunu gösteriyor.

Adalet erişim sorunlu bir kavram, bir hak varsa erişmek gerekir. Adalete erişimi sadece hukukta değil aile içerisinde dahi bu konuyu tartışmamız konuşmamız gerekiyor.

2. Oturum: Ulusal ve Uluslararası Hukuk Kapsamında Adalete Erişim Kavramı

Evet/Hayır Oyunu oynandı.

Mahkemeye eriştiğinizi düşünüyor musunuz?

10 kişi evet. 7 kişi hayır.

Etkili başvuru hakkınız olduğunu düşünüyor musunuz?

2 kişi evet. 15 kişi hayır.

Yargılamanın makul süre içinde tamamlandığını düşüyor musunuz?

0 evet.

Tam ve bağımsız mahkeme / Hakkaniyetli yargılama olduğunu düşünüyor musunuz?

0 evet.

Gerekçeli karara erişebiliyor musunuz?

Hukukta usul esastan önce geliyor. Buraya odaklanmak gerekiyor. İnsanların hukuk okuryazarlığı gelişimi için öncelikle usul bilmesi çok önemli.

AYM'ye bireysel başvuru yolu açıldı. (23 Eylül 2012 tarihi itibariyle)

AYM'de en çok başvuru yapılan hak adil yargılanma hakkı

Menfaat ihlali çok dar yorumlanıyor.[1]

Önce idari ve yargısal tüm yollara (ceza da dâhil) başvuruyoruz. Sonuç elde edemeyince üst mahkemeye gidip itiraz ediyoruz. AYM'ye bireysel başvuruda da bulunabiliyoruz temel hak ve özgürlükler ihlal edildiğinde. Bu da AİHM'de biriken Türkiye davalarını azaltmaya yönelik bir düzenlemeydi.

AYM ve AİHM ikincil mahkeme. Bu yüzden başvurmadan önce iç hukuk yollarının tüketilmesi gerekiyor.

<u>Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesi tartışıldı.</u>

Madde 6 - Adil yargılanma hakkı

1. Her şahıs gerek medeni hak ve vecibeleriyle ilgili nizalar gerek cezai sahada kendisine karşı serdedilen bir isnadın esası hakkında karar verecek olan, kanuni, müstakil ve tarafsız bir mahkeme tarafından dâvasının makul bir süre içinde hakkaniyete uygun ve aleni surette dinlenmesini istemek hakkını haizdir.

Hüküm aleni olarak verilir, şu kadar ki demokratik bir toplulukta amme intizamının veya millî güvenliğin veya ahlâkın yararına veya küçüğün menfaati veya dâvaya taraf olanların korunması veya adaletin selâmetine zarar verebileceği bazı hususi hallerde, mahkemece zaruri görülecek ölçüde, aleniyet dâvanın devamınca tamamen veya kısmen Basın mensupları ve halk hakkında tahdidedilebilir.

2. Bir suç ile itham edilen her şahıs suçluluğu kanunen sabit oluncaya kadar masum sayılır.

[1] 2577 sayılı idari Yargılama Usulü Kanunu
Madde 2 – 1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:
a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,
(https://mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2577.pdf)

3. Her sanık ezcümle:

a) Şahsına tevcih edilen isnadın mahiyet ve sebebinden en kısa bir zamanda, anladığı bir dille ve etraflı surette haberdar edilmek,

b) Müdafaasını hazırlamak için gerekli zamana ve kolaylıklara malik olmak,

c) Kendi kendini müdafaa etmek veya kendi seçeceği bir müdafii veya eğer bir müdafi tâyin için mali imkânlardan mahrum bulunuyor ve adaletin selâmeti gerektiriyorsa, mahkeme tarafından tayin edilecek bir avukatın meccani yardımından istifade etmek,

d) İddia şahitlerini sorguya çekmek veya çektirmek, müdafaa şahitlerinin de iddia şahitleriyle aynı şartlar altında davet edilmesini ve dinlenmesinin sağlanmasını istemek,

e) Duruşmada kullanılan dili anlamadığı veya konuşamadığı takdirde bir tercümanın yardımından meccanen faydalanmak, haklarına sahiptir.

Anayasanın 36. Maddesi tartışıldı.

TC ANAYASA 6. Madde

A. Hak Arama Hürriyeti

Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.

Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz.

Bu maddeler hem medeni hak ve yükümlülüklere ilişkin hem de ceza ve idare açısından koruma sağlar. Madde 6 kapsamında Medeni hak ve yükümlülüklerine ilişkin ceza hukuku boyutuyla bir düzenleme yapılıyor.

Mevzuattan kaynaklanan bir sorunun düzeltilmesi de adalete erişimin konusudur.

Adil Yargılanma Hakkı

- Silahların eşitliği ilkesi
    - Dosyalara gizlilik kararı alınması silahların eşitliği ilkesine aykırı.
- Çelişmeli yargılama
- Makul sürede yargılanma hakkı
- Gerekçeli karar hakkı (bu hak Sulh Ceza Hâkimliklerinde temel olarak ihlal ediliyor)
    - Denizli'de ilk defa bir karar Braille alfabesiyle yazılmış katılımcının aktarımına göre.
    - https://www.sabah.com.tr/yasam/braille-alfabesiyle-mahkeme-karari-5785563

  - https://www.yeniasir.com.tr/ege/denizli/2021/12/14/dava-sonucunu-braille-alfabesiyle-bildirdiler
  - https://www.iha.com.tr/denizli-haberleri/sanik-gorme-engelli-olunca-kadin-hakim-bir-ilke-imza-atti-3385716/

- Özellikle STÖ'ler açısından 3. taraf olarak katılım çok önemli,
- Dilekçe hakkının ve bilgi edinme hakkının etkili kullanılması
  - Bilgi edinme hakkı bağlamında: CİMER başvurusu yapılamıyordu çünkü güvenlik kodu fotoğraf olarak görsel veriliyordu. Görme engellilerin bu kodu girmesi mümkün değildi. Bu şekilde engelliler düşünülmeden hazırlanmış dijital erişim sayfalarını da incelemek ve değerlendirmek gerekir.
- Aleniyet ilkesi
  - Dava takibi alenen yapılabilir ve bunun bilinirliği de çok az. Aleniyet ilkesinin istisnaları söz konusu, örneğin çocuk mahkemeleri.
  - Bu ilke son zamanlarda salgın gerekçe olarak gösterilerek ihlal ediliyor.

İdari gözetim kararının matbu gerekçelerle reddedilmesi. Örneğin İran vatandaşı olan bir başvurucuya Afgan vatandaşı olarak gösterip cevaplanmış. Üst mahkemelere başvuru yapılıyor. AYM başvurusu yapıyor.

Örnek AYM kararları

G.B. kararı ile birlikte AİHM, AYM'yi etkili başvuru yolu olarak görmediğini belirtti. Bu kararla sınırlı olmak üzere AYM'nin etkili bir başvuru yolu olmadığını dile getirdi çünkü idari gözleme ilişkin yeterli bir tartışma yapılıp bu yönde karar vermesi söz konusu değildi (Mülteci konusu).

> https://anayasagundemi.com/2020/05/21/ihamin-g-b-ve-digerleri-v-turkiye-kararinin-cevirisi-bir-anne-ve-3-cocugunun-kumkapi-ve-gaziantep-geri-gonderme-merkezlerinde-tutulmalari-ve-kosullariyla-ilgili-aymnin-tedbir-talepli-basvuruy/

Y.T. Kararı: Kişi sınırdışı edilecek fakat hayati tehlike durumu var. AYM konuyu idari mahkemeye iletiyor, iş işten geçtiği için sınır dışı ediliyor ve hukuki yarardan söz edilemiyor. YT pilot karar oldu ve sınırdışı edilmelere ilişkin dava açılması sürecin durdurulması için yeterli oluyor.

Pilot karar usulü, yapısal veya sistematik bir sorun olduğunda kullanılır. Yasama organının bu konuda düzenleme yapması için bir çözüm. Artık sınır dışı edilme durumlarında idare mahkemesinde dava açılması süreci otomatik olarak durduruyor. AYM'ye başvurmaksızın, bir ihlal ya da tedbir kararı verilmeksizin, dava açıldığı an süreç duruyor.

> Kararın tam metni: https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2016/22418?Dil=tr

Geri gönderme merkezinde gönüllü olduklarına dair belge imzalatılarak sınır dışı işlemi yapılıyor. Uygulamada böyle bir durum yaşanıyor.

Pilot kararlar ne derece bağlayıcı? Yanıt: Gerçek ve tüzel kişileri bağlar. AYM, hukuki yarar gözeterek dosya yeniden yargılamaya gönderilebilir.

> **6216 Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun**
>
> **Madde 50**
>
> (1) Esas inceleme sonunda, başvurucunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir. Ancak **yerindelik denetimi yapılamaz, idari eylem ve işlem niteliğinde karar verilemez.**
>
> **(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir.** Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.

B.T. Kararı (mülteci, göçmen, geçici koruma altındaki kişiler çalışanlar için bir başka karar örneği). Tedbir kararlarına ilişkin: Sağlık hizmetlerine erişim açısından tedbir kararı uygular, fakat tahliyeye ilişkin uygulamıyor.

> https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/15769

AYM Fatih Hilmioğlu Başvurusu. Tek örnek durumdadır tahliyeye yönelik tedbir kararı şeklinde. Fatih Hilmioğlu kararında kişinin hayattaki günleri sayılı olduğu için tedbir kararı aldı, istisna.

> https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/648?BasvuruAdi=FAT%C4%B0H+H%C4%B0LM%C4%B0O%C4%9ELU

Tedbir ve karar arasındaki farkı ortaya koymak gerek.

Hasta tutsaklar için ne yapılabileceği soruldu. Son bir haftada 5 intihar vakası yaşandı, üzerinde şüpheler olan vakalar. COVİD 19 tedbirleri adı altında tek kişilik hücrelere yerleştirmek, sağlık hakkına erişememek, yakınlara bilgi verilmemesi.

İbadethanenin giderlerinin karşılanması durumu. Cemevinin ibadet yapılan kısımlarının elektrik faturasının karşılanması kararı verilmiş. Diyanet başvurusu yapılmasına rağmen adil bir sonuç alınamıyor. Konuyla ilgili olarak,

> AİHM 20 Haziran 2017'de adli tazmin kararı verdi. Muafiyet düzenlemelerinden kaynaklanan ayrımcılığı ortadan kaldırmak için Türkiye'nin genel tedbirler almasına hükmedildi. 5 Ekim 2017'de Türkiye AİHM'in kararını gözden geçirmesini istedi, mahkeme reddetti. Çünkü hükümet elektrik faturasıyla ilgili bilgileri kolaylıkla sağlayıcılardan alabilirdi. Gerekli düzenlemenin yapılmaması üzerine bazı cemevleri faturaları ödemeyerek sivil itaatsizlik eylemi yaptılar / yapıyorlar.

> Bazı cemevleri yerel mahkemelerde davalar açtı ve lehlerine karar çıktı. Dava açan cemevlerinin sadece cem salonunda tükettikleri elektrik faturalandırılmıyor. Bir binanın cemevi olarak kabul edilmesi için beyanın yeterli olduğuna dair karar Tarsus 3. Asliye Hukuk Mahkemesince verilmiştir. Kapsayıcı mevzuat olmadığı için binlerce cemevi bireysel davalar açmak durumunda.

AYM ve AİHM tarafından verilen inanç özgürlüğü kapsamında birçok karar var ancak bunlar uygulanmıyor.

STÖ'lere gelen başvurularda doğru nitelendirme ve doğru değerlendirme yaparak vakaları incelemek ve hukuk yollarını bu analizlere göre belirlemek önemli bir durum.

Haklar dengesi/ Haklar ve kamu menfaati arasındaki denge durumları

STÖ'lerin sorunları ve ihlalleri hukuki boyuta taşımak için kendilerini köklü ve yetkili görmemesi sorunu hala bulunuyor. Bu hukuk okuryazarlığı eğitimi ile çözülebilir aslında. (Gerekliliğini ortaya koyan anlardan biri.)

AYM'nin makul süre olarak tabir ettiği sürenin değerlendirilmesinde bir sorun bulunuyor. Bu süre dava açıldıktan (ikame edildikten) güncel tarihe kadar geçen süre gözetilerek, dava konusu, sanık (taraf) sayısı, araştırma aşaması gözetilerek belirleniyor.

Son zamanlarda çıkarılan torba yasa düzenlemeleri dikkate alınarak, dernek tüzüğü ile çıkan kanun arasında bir bağlantı varsa iptalini örgütler de isteyebilir. 60 gün içinde başvurulabilecek bir durumdur. Bu süre dolana kadar söz konusu koşulun sağlandığı hallerde bir dernek doğrudan iptal isteyebilir. Bundan bir etkilenen bulmasına gerek yoktur. 60 günlük sürenin tamamlanması ile birlikte ise doğrudan başvuramayacaktır (Kurumun doğrudan zarara uğraması incelemesine bakılması gerek).

3. Oturum: Ulusal Hak Arama Mekanizmaları

Başvuru yollarının ne kadar kullanıldığı sorusu ile başladık.

Katılımcılar tarafından deneyimlenmiş başvuru yolları şu şekilde: AYM 4, AİHM 5, TİHEK 2 ve KDK 1.

Selendi davası hakkında konuşuldu. (Roman Hakları Derneği)

Görünürlük sorunu var daha küçük derneklerin. Bir ulaşılmazlık hali mevcut. Destek almadan dava izleme ya da takip, hatta başvurular konusunda ilerleme kaydetmekte zorlanıyorlar. TİHEK ve KDK yollarını kullanıyorlar oradan gelen önerileri değerlendirmek için.

1. Oturum: Uluslararası Hak Arama Mekanizmaları

Roman Hakları Derneği Romanların yaşadığı 11 bölgede sorunları araştırdı. Daha sonra da bunlara yönelik eğitimler düzenledi. Selendi davasında da görüldüğü gibi Romanlar ayrımcılığa yoğun şekilde maruz kalan bir toplum.

2013'te de benzer bir olay İznik'te yaşanıyor. Roman Hakları Derneği Ankara Barosu Çocuk Hakları Merkezi ve İnsan Hakları Merkeziyle birlikte çalışmalar da yürütüyor.

Birçok yere dağılmış olan Roman toplumu birçok ülkede birçok farklı şekilde isimlendiriliyorlar. Ancak bunların hepsi Romanlar tarafından tercih edilmeyen ya da ayrımcılık içeren söylemler.

- AİHM içtihadında Romanlar için sıklıkla atıf yapılan karar Çek Cumhuriyeti örneği
- https://www.escr-net.org/caselaw/2017/case-dh-and-others-v-czech-republic-app-no-5732500-grand-chamber-final-judgment-13
- https://bianet.org/kurdi/azinliklar/102984-esitsizligi-gormezden-gelmek-de-roman-cocuklara-ayrimcilik

Hak Arama Mekanizmaları

AYM'ye bireysel başvuru süreçleri

https://www.anayasa.gov.tr/tr/bireysel-basvuru/

Başvuru formu hazırlama rehber video:
https://www.anayasa.gov.tr/media/7467/bb_form_film.mp4

AİHM'in iç hukuktaki versiyonu konumuna gelen Anayasa Mahkemesi 2010 halk oylaması ile hayatımıza girdi ve 23 Eylül 2012 itibariyle kesinleşen kararlara yönelik başvuru yolu açıktır. Avukatla temsil zorunluluğu yoktur.

Başvuruların %90'ı usulden reddediliyor. Buradaki sorunun kaynağı ne? Avukatlar ya da başvurucular mı hatalı başvuru hazırlıyor yoksa mahkeme iş yükünü de düşünerek esastan incelemeye geçmeksizin reddediyor?

Form sitede doğrudan açılamıyor. Dosya son sürüm Adobe Reader gerektiriyor ancak güncelleyip bunu indirseniz dahi açılmıyor form. Masaüstüne indirmeniz ve sonrasında açmanız gerekiyor. Bu mahkemeye erişim sorunlarından biri.

Harçları 2021 yılı için 487 lira 60 kuruş. Bu da ekonomik anlamda bir erişim sorunu ancak adli yardım mekanizması burada devreye giriyor ve AYM hızlı ve etkili şekilde adli yardım talebini değerlendirip yüksek ihtimalli olarak olumlu şekilde sonuçlandırıyor.

Anayasa Mahkemesi bireysel başvuruda **2022** yılı için harç miktarı **664,10** TL'dir.

İnsanlar özellikle adli yardıma nasıl ulaşacağını bu yardımın neleri kapsadığını, bu yardım ile ne noktaya ulaşabileceğini soruyor. Açıklık getirilmesi gereken konulardan biri adli yardımın detayları. Hangi aşamada ne şekilde adli yardıma başvurulacağına dair bir kılavuz gerekebilir.

AYM'de **kişi bakımından yetki, haklar bakımından yetki, süre bakımından yetki, iç hukuk yollarının tüketilmiş olması, ihlal iddialarının değerlendirilmesi, başvurunun asgari düzeyde mağduriyet içermesi inceleniyor**. Sırasıyla komisyonlar önünde, kanuni dayanak çerçevesinde ve esastan inceleme yapılıyor.

Komisyon tarafından şeklen inceleme yapıldıktan sonra dosyayı esastan incelemenin yapıldığı Bölümler önünde esastan inceleme yapılır. Genel Kurul Bölümlerin esastan yaptığı incelemeyi tekrar yapıyor, toplumun çoğunu ilgilendiren başvurularda öncü bir karar uygulanacaksa Bölümün yaptığı esas incelemesini yapar.

Başvurucunun yaşamını yitirmiş olması halinde bu durumda AYM, başvuruyu kötüye kullanmak kapsamında değerlendirilme yaparak avukat hakkında para cezası kesebiliyor. ı

Başvuru devam ederken başvurucu vefat ederse mirasçılardan 2 ay içinde açıkça rıza alınarak bu belgenin mirasçılık belgesi ile ve yeni vekâletnameyi mahkemeye sunmak gerekiyor. Burada da yine bildirim yapılmaması halinde başvuruyu kötüye kullanmak kapsamında değerlendirilme yapılıyor.

Vatandaş olarak başvuru yapan kişinin belgelerin onaylı suretlerini mahkemeden alması gerekiyor. Esas belgeler imha edileceği için mahkemeye muhakkak **onaylı suretler** gönderilmeli!

Taner Akçam, Baskın Oran gibi istisnai durumlarda ara kararla AYM başvurusu yapılabildi.

Bazı davalarda Adalet Bakanlığı görüş bildiriyor. Adalet Bakanlığı elzem gördüğü hallerde görüş veriyor ancak bu durumda Adalet Bakanlığını karşı taraf haline getirmez. Bakanlık Wikipedia, Barış için Akademisyenler, tutukluluğa ilişkin davalarda görüş verdi.

AYM, AİHM gibi hak mahkemesidir, formları ve kabul edilebilirlik kriterleri benzer nitelik taşıyor.

Mahkeme bir içtihat (öncü karar) oluşturmak istiyorsa ve sıklıkla uyguladığı karardan vazgeçmek istiyorsa Genel Kurul devreye giriyor.

Hukuki dayanakta yoksun bulunarak reddedilen başvurular için de gerekli açıklamayı yapmaması mahkemenin aslında gerekçeli karar ihlali olacaktır. Mahkeme son zamanlarda bazı emsal kararları da kendi kabul edilemezlik kararına ekliyor.

STÖ'lerin AYM önünce derdest olan davaya beyanda bulunması, görüş sunması başvurucunun iddialarını güçlendirir. Çünkü ispat yükü de başvurucu taraf üzerindedir ve STÖ bu konuda hak ihlallerine ilişkin raporlarını linklerini kullanabilecektir.

İl İlçe İnsan Hakları Kurulları

Bu Kurulların toplantılarına katılan katılımcılar, Kurulların bağımsız bir yapısının olmadığını, hak ihlallerini önleme konusunda yetersiz olduklarını ve toplantılara kaymakamın katıldığını ilişkin deneyim aktarımında bulundular.

2. Oturum: Hangi Mekanizma Ne Zaman Kullanılır?

Çocuk başvurularında çocuğun başvuru ehliyeti olmadığı için anne baba başvurucu durumda olacaktır. Avukat da onların temsilcisi durumunda olacaktır.

AYM tarafından hükmün açıklanmasının geri bırakılması[2] başvuruları henüz mahkeme tarafından edilmiyor. Gerekçe ise henüz açıklanan bir hüküm olmadığından henüz bir mağduriyet oluşmadığı değerlendirmesi. **Ancak ifade özgürlüğü ve toplantı gösteri özgürlüğü kapsamında bu durum böyle olmuyor.** Bunlar için başvuru mümkün. Bu başvuruları incelemeye alıyor.

Başvuru hakkının kötüye kullanılması bir başka durumda daha gündeme geliyor: başvuru devam ederken mağduriyeti ortadan kaldıran değişikliklerin mahkemeye bildirilmemesi.
Örneğin başvuru sürecinde başvurucu ölmüşse ve mirasçıların devam etme iradeleri yoksa dosya kapanacaktır.

AYM yürütmeyi durdurma yapmayacağından formda "Yürütmeyi Durdurma (YD) taleplidir" şeklinde bir bildirim doğru değildir. Sadece tedbir talep edilebilir. O da ilgili bölüme yazılacaktır.

Kesin karar açıklandıktan sonra 30 günlük süre var. Bu süre içerisinde yapılan başvuruya usulden ret gelirse tekrar başvuru yapılabilir. Önemli olan ilk 30 günlük sürenin kaçırılmamasıdır.

> Roboski davası örneği.
> https://abcgazetesi.com/aihm-roboskiye-iliskin-basvuruyu-iptal-etti-287063

Dolaylı mağduriyet sadece yaşam hakkı ve işkence kötü muameleye yasağının ihlali durumunda gündeme gelir.

Potansiyel mağduriyet vardır. Ancak doğrudan, kişisel mağduriyet olması gerekir. Henüz AYM'nin bu konuda verdiği bir ihlal kararı bulunmamaktadır.

[2] Hükmün açıklanmasının geri bırakılması için bkz. CMK md. 231
https://mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5271.pdf

AİHM Başvuruları

ECHR - Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Filmi
https://www.youtube.com/watch?v=iFk286tOZdg

ECHR - Geçerli bir başvuru nasıl yapılır

https://youtu.be/_iZwxLGgcCU

TİHEK ve KDK

Ayrımcılık konusu detaylandırıldı (İlgili sunum katılımcılarla mail üzerinden paylaşıldı). Hangi kanunlarda düzenlendiğine değinildi: Milli Eğitim Kanunu, Devlet Memurları Kanunu, TİHEK Kanunu gibi.

Cezasızlık, ifade özgürlüğü - nefret söylemi ayrımında da söz konusu oluyor. Hedef alma ve gösterme durumlarında nefret kastının ispatlama noktasında kişiler oldukça zorlanıyor. Cezasızlık söz konusu oluyor.

Nefret ve ayrımcılık suçu şikâyete bağlı suçlardan da değildir ve resen savcılık tarafından araştırılır.

TİHEK Kanunu Anayasa ve AİHS birleşmiş hali durumundadır.

Kurumlara başvurular dava sürelerini durdurur. Kuruma başvurudan olumsuz cevap alındığında TİHEK'e başvuru yapılabilecektir. **Öncelik idari kuruma başvuru durumudur**.

Sadece dilekçeyle ve ücretsiz olarak başvuru yapılabilir.

Başvurular kişinin kendini rahat hissettiği Türkçe dışındaki bir dilde de yapılabilir. Değerlendirme kurumun inisiyatifine bırakılmıştır.

TİHEK'e başvurulara dair daha fazla bilgi için Eşit Haklar için İzleme Derneği'nin raporuna erişebilir ve bize esithaklar@gmail.com üzerinden ulaşabilirsiniz.

Bir İnsan Hakları Koruma Mekanizması Olarak Ulusal Eşitlik Kurumları: Kamu Denetçiliği Kurumu Ve Türkiye İnsan Hakları Ve Eşitlik Kurumu Örneği

Yazarlar: Ulaş Karan ve Çiğdem Sever

Raporu incelemek için tıklayın:

https://www.esitlikforumu.org/wp-content/uploads/2020/01/ESHID-TIHEK-RAPORU-TR.pdf

https://www.tihek.gov.tr/
https://www.tihek.gov.tr/kategori/2021-kararlari/

TİHEK Başvuru Rehberi
https://www.tihek.gov.tr/upload/file_editor/2021/08/1629465532.pdf

Nasıl başvurabilirsiniz?

(TİHEK web sitesindeki bilgi sayfası erişilebilir olmadığı için buraya aktarıyoruz.)[3]

1. Kuruma giderek başvuru dilekçenizi ve eklerini elden teslim edebilirsiniz.

2. Kuruma posta gönderebilirsiniz.

   TİHEK Adres: Kocatepe Mahallesi Yüksel Caddesi No: 23 06420 Kızılay, Çankaya / ANKARA

3. Kurumun dijital sistemi aracılığıyla başvurabilirsiniz.

   https://ebasvuru.tihek.gov.tr/Giris.aspx

4. E-devlet sistemi üzerinden form doldurabilirsiniz.

   https://www.turkiye.gov.tr/turkiye-insan-haklari-ve-esitlik-kurumu-e-basvuru-sayfasi-5890

5. Valilikler ve kaymakamlıklara giderek başvurunuzu yapabilirsiniz.

Ve Eşit Haklar için İzleme Derneği ile iletişime geçebilirsiniz.

https://adaleteerisim.org/tr/basvuru-formu

www.esithaklar.org

[3] https://www.tihek.gov.tr/tiheke-basvuru-yollari-nelerdir/

SONUÇ

Toplantı raporumuzun başında Hukuk Okuryazarlığı Eğitimi'nin katılımcılarına yönelttiğimiz sorular eğitim içeriğini ve kapsamını belirlememiz için oldukça yararlıydı. Eğitimin son oturumunda bir ölçme değerlendirme formu ile beklentiler ve çıktıları karşılaştırmalı olarak değerlendirmeyi amaçladık.

Eğitimin içeriği ile ilgili beklentileriniz karşılandı mı?

Katılımcılarımızın neredeyse tümü beklentilerinin karşılandığını belirttiler. Eğitimin geliştirilmesine yönelik düşüncelerini de belirten katılımcılar, özellikle eğitimin süresine vurgu yaparak daha uzun soluklu bir programı da takip etmek isteyeceklerini belirttiler. Oturumların interaktif ve deneyim paylaşımını önceleyen nitelikte olması ise eğitimin güçlü ve memnuniyet verici nitelikleri arasında sayıldı.

Bununla birlikte katılımcılar aşağıdaki konulara daha çok yer ayrılmasını veya bazı konuların programa eklenerek eğitimin kapsamının geliştirilebileceğini ifade ettiler.

- Daha fazla STÖ'nün davet edilmesi (Pandemi koşulları nedeniyle katılımın sınırlı tutulduğunu hatırlatmak isteriz.)
- AYM dışındaki ulusal yargısal ve yarı yargısal mekanizmaların kullanılması
- Hukuk okuryazarlığı eğitiminin bölgesel farklılıkları ve ihtiyaçları göz önünde tutacak biçimde yeniden düşünülmesi
- Hukuk ve adalete erişim kavramlarına dair eleştirel okumalar yapılması
- Daha sade bir kullanılması
- Hukukçu olmayan dinleyiciye uygun bir pedagojik yöntem izlenmesi
- Toplumsal cinsiyet ve şiddet mağdurlarının başvurabileceği mekanizmaların kullanılması
- Başvuru yöntemlerinin pratik edilmesi için deneyime dayalı bir yöntem izlenmesi (atölye gibi)
- Eğitim materyalinin avukatlar ve STÖ'ler için farklılaştırılması

Eğitim sırasında katılımcılarla bilgi alışverişinde bulunma, tartışma ve iletişim fırsatı yakaladınız mı?

Özellikle stajyer avukat katılımcıların Hukuk Okuryazarlığı eğitiminden içerik noktasında yararlanmaktan ziyade deneyimler ve pratik örneklerin paylaşımından daha çok faydalandıklarını ifade ettiklerini belirtmekte fayda var.

Aynı şekilde ulusal ve uluslararası başvuru mekanizmalarını etkili kullanan, üçüncü taraf görüşü yazmaktan müdahilliğe uzanan farklı alanlarda çalışmalar yapan derneklerin vurgusu eğitimin yarattığı işbirliği ve deneyim aktarımı zemini üzerine.

Katılımcılara yönelttiğimiz "Eğitim, bilgi birikiminizi artırmanıza yardımcı oldu mu?" sorusuna verilen cevaplarda da benzer bir eğilim görmek mümkün. Hukuki bilgi konusunda kendini geliştirmeye ihtiyaç duyduğunu düşünen STÖ'ler eğitimin bilgi dağarcıklarını genişlettiğini belirtirken, bu konuda kapasite geliştirmeye en az ihtiyaç duyduğunu belirten örgütler hâkim oldukları olay ve davaların sayısının arttığını ve yeni bağlantılar kurmalarına yarayacak bilgiler edindiklerini yineliyor.

Eğitimde edindiğiniz üç yeni bilgi nedir?

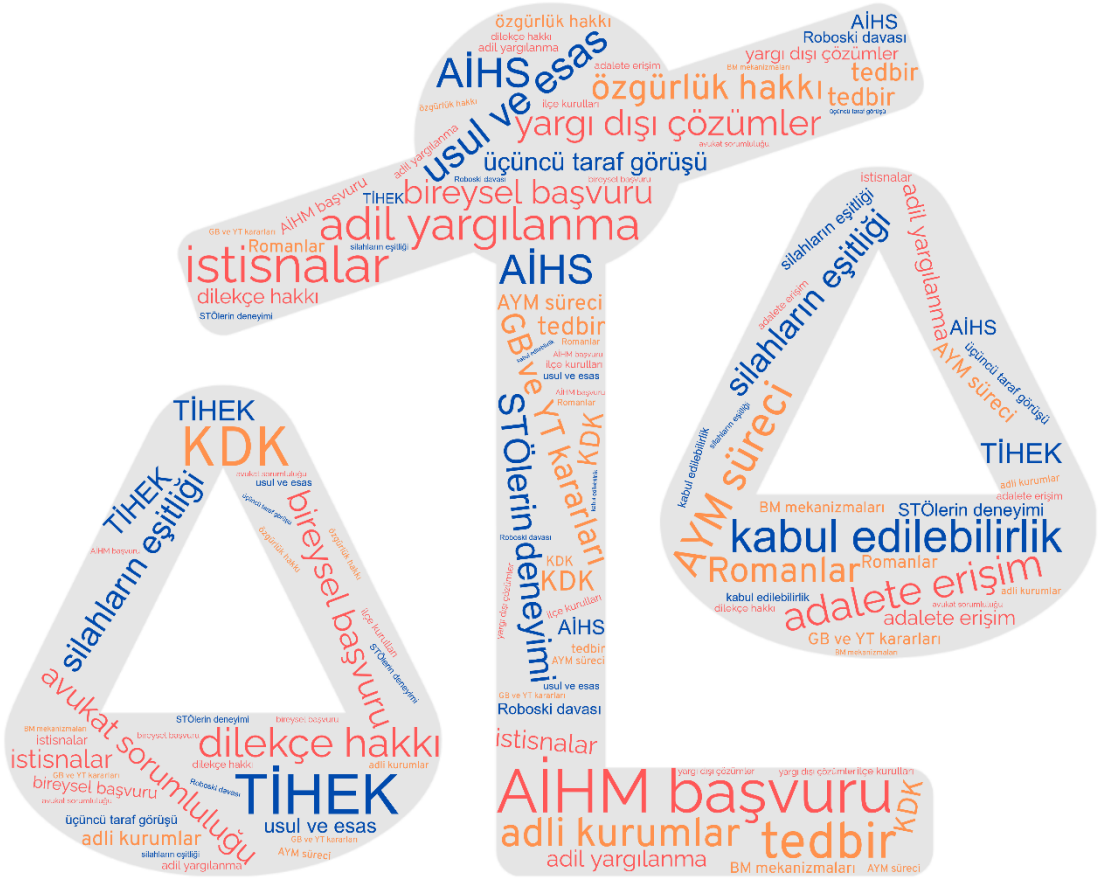

Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru hakkı, AYM prosedürleri ve iç işleyişi katılımcıların çoğu için eğitimden önce en az aşina olan bilgi olarak karşımıza çıkıyor.

Kavramlara eğildiğimizde ise silahların eşitliği, adalete erişim ve adil yargılanma hakkının çoğu katılımcı için yeni bir bilgi olduğunu söyleyebiliriz.

TİHEK ve KDK ise hemen herkes için en taze bilgi olma özelliğini koruyor. Yarı yargısal mekanizmalar ve ulusal eşitlik ve insan hakları kurumlarının daha bir dikkatle takip edileceğini söylemek pek yanlış olmaz.

Eğitimin içermediği başka neler öğrenmek isterdiniz?

Yahut eğitimi tekrarlarsak ESHİD olarak neleri farklı yapardık?

- Bilgi edinme kanunu, bilgi edinme hakkı, Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanuna ve dilekçe hakkının kullanımına daha geniş yer ayırmak
- İnsan hakları ve adalete erişim kavramlarının bağlantısı üzerine daha çok tartışmak
- Birleşmiş Milletler gibi farklı uluslararası mekanizmaların örnekler üzerinden tahlilini yapmak
- Bölgeler ve yerel dinamikler özelinde STÖ ve hukuk kurumlarını değerlendirmek
- İdari yargıya başvuru şartlarına daha çok eğilmek

- Toplumsal cinsiyet özelinde hukuk okuryazarlığı programını yeniden düşünmek
- Vaka ve emsal kararlara ilişkin derinlemesine tartışmalar yürütmek

Dezavantajlı Grupların Adalete Erişiminin Güçlendirilmesi projesi kapsamında düzenlediğimiz Hukuk Okuryazarlığı eğitimine katılan tüm örgüt temsilcilerine teşekkür ederiz.

Proje hakkında daha detaylı bilgi edinmek için bizi aşağıdaki adreslerden takip edebilirsiniz.

www.adaleteerisim.org

twitter.com/AdaleteErisim